

393L0119

31.12.93

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING

Nr L 340/21

RÅDETS DIREKTIV 93/119/EG

av den 22 december 1993

om skydd av djur vid tidpunkten för slakt eller avlivning

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 43 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag⁽¹⁾,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande⁽²⁾,

med beaktande av yttrandet från Ekonomiska och sociala kommittén⁽³⁾, och

med beaktande av följande:

I rådets direktiv 74/577/EEG⁽⁴⁾ fastställs bestämmelser om bedövning av djur före slakt.

Den europeiska konventionen om skydd för slaktdjur godkändes på gemenskapens vägnar genom rådets beslut 88/306/EEG⁽⁵⁾. Konventionens räckvidd är större än de befintliga gemenskapsbestämmelserna på området.

Nationella lagar om skydd av djur vid tidpunkten för slakt eller avlivning påverkar konkurrensvillkoren och följaktligen också hur den gemensamma marknaden för jordbruksprodukter fungerar.

Det är därför nödvändigt att fastställa gemensamma miniminormer för skydd av djur vid tidpunkten för slakt eller avlivning för att säkerställa en rationell utveckling av produktionen och för att underlätta genomförandet av den inre marknaden för djur och animalieprodukter.

Vid tidpunkten för slakt eller avlivning bör djur besparas onödigt smärta och lidande.

Det är emellertid nödvändigt att tillåta att tekniska och vetenskapliga experiment utförs samt att ta hänsyn till de särskilda krav som vissa religiösa ceremonier ställer.

Bestämmelserna bör även säkerställa ett tillfredsställande skydd vid tidpunkten för slakt eller avlivning av djur som inte omfattas av konventionen.

I den förklaring om djurskydd som är knuten till slutakten av Fördraget om Europeiska unionen anmodar konferensen Europaparlamentet, rådet, kommissionen och medlemsstaterna att vid utformning och införande av gemenskapslagstiftning om den gemensamma jordbrukspolitikerna fullt ut ta hänsyn till djurens behov av välbefinnande.

I samband med detta skall gemenskapens handlande vara i enlighet med subsidiarietsprincipen i artikel 3b i fördraget.

Direktiv 74/577/EEG bör upphöra att gälla.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

1. Detta direktiv skall gälla vid förflyttning, uppställning, fasthållning, bedövning, slakt och avlivning av djur som föds upp och hålls för produktion av kött, skinn, päls eller andra produkter samt för avlivningsmetoder vid sjukdomsbekämpning.
2. Det skall inte gälla för
 - tekniska eller vetenskapliga experiment i samband med förfarandena i punkt 1, vilka utförs under tillsyn av en behörig myndighet,
 - djur som avlivas under kultur- eller sportarrangemang,
 - vilda djur som avlivas i enlighet med artikel 3 i direktiv 92/45/EEG.

Artikel 2

Vid tillämpning av detta direktiv skall följande definitioner gälla:

1. *Slakteri*: verksamhet eller anläggning, även anläggningar för förflyttning eller uppställning av djur, som används för sådan kommersiell slakt av djur som avses i artikel 5.1.

⁽¹⁾ EGT nr C 314, 5.12.1991, s. 14.

⁽²⁾ EGT nr C 241, 21.9.1992, s. 75.

⁽³⁾ EGT nr C 106, 27.4.1992, s. 15.

⁽⁴⁾ EGT nr L 316, 26.11.1974, s. 10.

⁽⁵⁾ EGT nr L 137, 2.6.1988, s. 25.

2. *Förflyttning*: avlastning av djur eller drivande av djur från avlastningsplattformar, spiltor eller fällor till den lokal eller plats där de skall slaktas.
3. *Uppstallning*: hållande av djur i spiltor, fällor, på övertäckta ytor eller i hagar som används av slakterier för att möjliggöra nödvändig tillsyn av djuren (vatten, foder, vila) innan de slaktas.
4. *Fasthållning*: Varje metod som tillämpas för att begränsa djurets rörelseförmåga i syfte att underlätta bedövning eller avlivning.
5. *Bedövning*: Varje metod som när den används på ett djur omedelbart försätter detta i ett tillstånd av medvetslöshet som varar tills döden inträder.
6. *Avlivning*: Varje metod som leder till att ett djur avlider.
7. *Slakt*: Avlivning av djur genom avblödning.
8. *Behörig myndighet*: Den centrala myndigheten i en medlemsstat som ansvarar för veterinärkontroller eller annan myndighet till vilken denna befogenhet har delegerats.

Den religiösa myndigheten i en medlemsstat för vars räkning slakt utförs skall emellertid ha befogenhet att tillämpa och övervaka särskilda bestämmelser i samband med slakt enligt vissa religiösa ceremonier. I fråga om dessa bestämmelser skall denna myndighet vara underställd den officiella veterinären, enligt definitionen i artikel 2 i direktiv 64/433/EEG.

Artikel 3

Djur skall skonas från all onödig upphetsning, smärta och lidande under förflyttning, uppstallning, fasthållning, bedövning, slakt eller avlivning.

KAPITEL II

Krav för slakterier

Artikel 4

Slakterier, dvs. lokaler och utrustning, skall vara konstruerade på ett sådant sätt att djuren skonas från onödig upphetsning, smärta och lidande.

Artikel 5

1. Hovdjur, idisslare, svin, kaniner och fjäderfä som förs till slakterier för att slaktas skall

- a) förflyttas och, om nödvändigt, uppställas i enlighet med bilaga A,

- b) fasthållas i enlighet med bilaga B,

- c) bedövas före slakt eller avlivas omedelbart i enlighet med bilaga C,

- d) avblödas i enlighet med bilaga D.

2. Kraven i punkt 1 c skall inte tillämpas beträffande djur som slaktas med särskilda metoder som krävs i samband med vissa religiösa ceremonier.

3. Medlemsstaternas behöriga myndigheter kan under iakttagande av fördragets allmänna bestämmelser vad gäller anläggningar som omfattas av undantag enligt artikel 4 och artikel 13 i direktiv 64/433/EEG, artikel 4 i direktiv 91/498/EEG och artikel 7 och artikel 18 i direktiv 71/118/EEG, avstå från att tillämpa punkt 1 a vad gäller kreatur, och från punkt 1 a samt metoderna för bedövning och slakt i bilaga C vad gäller fjäderfä, kaniner, svin, får och getter, under förutsättning att kraven som fastställs i artikel 3 uppfylls.

Artikel 6

1. Instrument, fasthållningsanordningar och annan utrustning och anläggningar som används vid bedövning och avlivning skall utformas, konstrueras, underhållas och användas på ett sådant sätt att bedövningen eller avlivningen sker snabbt och effektivt i enlighet med bestämmelserna i detta direktiv. Den behöriga myndigheten skall kontrollera att instrument, fasthållningsanordningar och annan utrustning som används vid bedövning eller avlivning är i överensstämmelse med ovanstående principer och skall regelbundet kontrollera att de är i gott skick och kan uppfylla denna målsättning.

2. Lämplig reservutrustning och reservinstrument skall finnas på slaktplatsen att användas i nödsituationer. De skall underhållas och besiktigas regelbundet.

Artikel 7

Förflyttning, uppstallning, fasthållning, slakt eller avlivning av djur får endast utföras av personer som har nödvändiga kunskaper och yrkesskicklighet för att utföra arbetet humant och effektivt i enlighet med kraven i detta direktiv.

Den behöriga myndigheten skall säkerställa att personer som arbetar med slaktning har nödvändig yrkesskicklighet och yrkesmässig kunskaper.

Artikel 8

Den behöriga myndigheten skall ansvara för att det utförs besiktningar och kontroller av slakterier och skall vid alla tidpunkter ha fritt tillträde till slakteriernas alla delar för att säkerställa att bestämmelserna i detta direktiv efterlevs. Besiktningarna och kontrollerna får dock genomföras samtidigt som kontroller som genomförs i andra syften.

KAPITEL III

Slakt och avlivning utanför slakterier

Artikel 9

1. När de djur som avses i artikel 5.1 slaktas utanför slakterier skall artikel 5.1 b, 5.1 c och 5.1 d tillämpas.
2. Medlemsstaterna kan emellertid bevilja undantag från punkt 1 beträffande fjäderfä, kaniner, svin, får och getter som slaktas eller avlivas utanför slakterier av sin ägare för dennes personliga bruk, under förutsättning att artikel 3 efterlevs och att svin, får och getter först blir bedövade.

Artikel 10

1. När de djur som avses i artikel 5.1 skall slaktas eller avlivas vid sjukdomsbekämpning skall detta utföras i enlighet med bilaga E.
2. Djur som uppföds för pälsens skull skall avlivas i enlighet med bilaga F.
3. Dagsgamla överskottskycklingar enligt definitionen i artikel 2.3 i direktiv 90/539/EEG, och embryon i kläckningsavfall skall avlivas så snabbt som möjligt i enlighet med bilaga G.

Artikel 11

Artikel 9 och artikel 10 skall inte tillämpas beträffande djur som i en nödsituation måste avlivas omedelbart.

Artikel 12

Skadade eller sjuka djur måste slaktas eller avlivas på stället. Den behöriga myndigheten kan emellertid tillåta transport av skadade eller sjuka djur för slakt eller avlivning under förutsättning att detta inte innebär ytterligare lidande för djuren.

KAPITEL IV

Slutbestämmelser

Artikel 13

1. Rådet skall, om nödvändigt, genom kvalificerad majoritet på kommissionens förslag anta andra bestämmelser om skydd av djur vid tidpunkten för slakt eller avlivning än de som omfattas av detta direktiv.
2. a) Bilagorna till detta direktiv skall ändras av rådet på förslag från kommissionen i enlighet med förfarandet i punkt 1, i synnerhet för att anpassa dem till den tekniska och vetenskapliga utvecklingen.
- b) Kommissionen skall vidare senast den 31 december 1995 överlämna en rapport till rådet, som utarbetats på grundval av ett yttrande från Vetenskapliga veterinärmedicinska kommittén, tillsammans med relevanta förslag beträffande användningen av
 - pistol med skarp ammunition, där kulan drivs in i hjärnan, eller andra gaser än de som avses i bilaga C eller kombinationer av dessa som används vid bedövning, särskilt koldioxid vid bedövning av fjäderfä,
 - andra gaser än de som avses i bilaga C eller kombinationer av dessa som används vid avlivning,
 → varje annan vetenskapligt erkänd metod för bedövning eller avlivning.

Rådet skall ta ställning till dessa förslag med kvalificerad majoritet.
- c) Trots vad som sägs i a, och senast den 31 december 1995, skall kommissionen i enlighet med förfarandet i artikel 16 lämna in en rapport till Ständiga veterinärkommittén, som utarbetats på grundval av ett yttrande från Vetenskapliga veterinärmedicinska kommittén, tillsammans med relevanta förslag för fastställande av
 - i) nödvändig strömstyrka och varaktighet vid bedövning av de olika berörda arterna,
 - ii) nödvändig gaskoncentration och exponeringstid vid bedövning av de olika berörda arterna.
- d) I avvaktan på att b och c skall genomföras skall nationella bestämmelser på området fortsätta att gälla under iakttagande av fördragets allmänna bestämmelser.

Artikel 14

1. Kommissionens experter får, i den mån detta är nödvändigt för att säkerställa en enhetlig tillämpning av detta direktiv, utföra kontroller på plats. De kan i detta syfte kontrollera ett representativt urval av anläggningar för att

säkerställa att den behöriga myndigheten kontrollerar att dessa anläggningar uppfyller kraven i detta direktiv.

Kommissionen skall underrätta medlemsstaterna om resultaten av kontrollerna.

2. De kontroller som avses i punkt 1 skall utföras i samarbete med den behöriga myndigheten.

3. Den medlemsstat på vars område kontrollen genomförs skall ge experterna all nödvändig hjälp i deras tjänsteutövning.

4. Tillämpningsföreskrifter för denna artikel skall fastställas i enlighet med förfarandet i artikel 16.

Artikel 15

Vid besiktning av slakterier eller anläggningar i tredje land vilka har bemyndigats eller skall bemyndigas att exportera till gemenskapen i enlighet med gemenskapsbestämmelser, skall kommissionens experter säkerställa att de djur som avses i artikel 5 har slaktats under villkor som minst garanterar samma humana behandling som den som fastställs i detta direktiv.

För att kött skall få importeras från tredje land skall det hälsointyg som åtföljer köttet kompletteras med ett intyg som visar att ovanstående krav har uppfyllts.

Artikel 16

1. Vid hänvisning till det förfarande som fastställs i denna artikel skall frågan utan dröjsmål hänskjutas till Ständiga veterinärkommittén av dess ordförande, antingen på dennes eget initiativ eller på anmodan av en representant för en medlemsstat.

2. Kommissionens representant skall förelägga kommittén ett utkast till de åtgärder som skall vidtas. Kommittén skall avge ett yttrande om utkastet inom den tid som dess ordförande fastställt beroende på hur brådskande ärendet är. Yttrandet skall avges av den majoritet som fastställs i artikel 148.2 i fördraget beträffande beslut som rådet skall anta på kommissionens förslag. Medlemsstaternas representanters röster skall vägas på det sätt som anges i samma artikel. Ordföranden skall inte delta i omröstningen.

3. a) Kommissionen skall anta de avsedda åtgärderna när de är förenliga med kommitténs yttrande.

b) Om de avsedda åtgärderna inte är förenliga med kommitténs yttrande, eller om inget yttrande avges, skall kommissionen utan dröjsmål förelägga rådet ett förslag om de åtgärder som skall vidtas. Rådet skall fatta beslut med kvalificerad majoritet.

Om rådet inte har fattat beslut före utgången av en period på tre månader från den dag då saken förelades dem, skall de föreslagna åtgärderna antas av kommissionen utom då rådet har uttalat sig mot de aktuella åtgärderna med enkel majoritet.

Artikel 17

Direktiv 74/577/EEG skall upphöra att gälla från och med den 1 januari 1995.

Artikel 18

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar, inklusive sanktionsåtgärder, som är nödvändiga för att följa detta direktiv den 1 januari 1995. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När medlemsstaterna antar dessa lagar och andra författningar skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller vid offentliggörandet åtföljas av en sådan hänvisning. Närmare regler för denna hänvisning skall fastställas av medlemsstaterna.

2. Från och med den dag som fastställs i punkt 1 får medlemsstaterna, under iakttagande av fördragets allmänna bestämmelser, inom sina områden upprätthålla eller tillämpa mer restriktiva bestämmelser än de som omfattas av detta direktiv. De skall underrätta kommissionen om alla sådana åtgärder.

3. Medlemsstaterna skall meddela kommissionen ordalydelsen i de viktigaste nationella bestämmelserna som de antar på det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 19

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 22 december 1993.

På rådets vägnar

J.-M. DEHOUSSE

Ordförande

BILAGA A

KRAV FÖR FÖRFLYTTNING OCH UPPSTALLNING AV DJUR I SLAKTERIER

I. Allmänna bestämmelser

1. Slakterier som tas i bruk efter den 30 juni 1994 skall ha lämplig utrustning och hjälpmedel tillgängliga för avlastning av djur från transportmedel, och alla befintliga slakterier skall ha sådana hjälpmedel tillgängliga före den 1 januari 1996.
2. Djur skall avlastas så snabbt som möjligt efter ankomsten. Om dröjsmål inte kan undvikas skall de skyddas från extrema väderleksförhållanden och ha tillräcklig ventilation.
3. Djur som kan skada varandra på grund av art, kön, ålder och ursprung skall hållas och uppställas åtskilda.
4. Djur skall skyddas från ogynnsamma väderleksförhållanden. Om de har varit utsatta för höga temperaturer i fuktigt väder skall de avkylas på lämpligt sätt.
5. Djurens hälsotillstånd skall kontrolleras minst varje morgon och kväll.
6. Utan hinder av bestämmelserna i kapitel VI i bilaga 1 till direktiv 64/433/EEG skall djur som har utstått smärta eller lidande under transporten eller vid ankomsten till slakteriet, liksom inte avvanda djur, slaktas omedelbart. Om detta inte är möjligt skall de skiljas åt och slaktas snarast möjligt eller inom två timmar. Djur som är oförmögna att gå får inte släpas till slaktplatsen utan skall avlivas där de ligger eller, om så är möjligt och det inte innebär onödigt lidande, transporterats på en vagn eller en flyttbar plattform till platsen för nödslakt.

II. Krav för djur som inte levereras i containrar

1. I slakterier som har utrustning för avlastning av djur skall sådan utrustning vara försedd med halksäkert underlag och, om så är nödvändigt, vara försedd med sidoskydd. Broar, ramper och spångar skall vara utrustade med sidoväggar, staket eller annat skydd för att förhindra att djur faller av. Utgångs- och ingångsramper skall ha minsta möjliga lutning.
2. Under avlastning får djuren inte skrämmas, hetsas eller behandlas illa, och de får inte vältas omkull. Djur får inte lyftas upp i huvudet, hornen, öronen, fötterna, svansen eller pälsen på ett sätt som orsakar onödigt smärta och lidande. Om nödvändigt skall djuren ledas av en och en.
3. Djur skall förflyttas med varsamhet. Drivgångarna skall konstrueras så att risken för att djuren skadas minskas så mycket som möjligt, och vara inrättade så att deras flockinstinkt utnyttjas. Instrument som är avsedda att styra djuren får endast användas i detta syfte och endast under korta perioder. Instrument som ger elektriska stötar får endast användas i fråga om fullvuxna kreatur och svin som vägrar att förflytta sig, under förutsättning att stötarna inte varar mer än två sekunder, att de kommer med tillräckligt långa mellanrum, samt att djuren har utrymme att förflytta sig framåt. Sådana stötar får endast ges på bakpartiets muskulatur.
4. Man får inte utdela slag eller trycka på särskilt ömma delar av djurets kropp. Djurens svansar får inte krossas, vridas eller brytas och djurens ögon får inte gripas. Slag och sparkar får inte utdelas.
5. Djur får inte föras till slaktplatsen om de inte omedelbart skall slaktas. Om de inte slaktas omedelbart efter ankomsten skall de uppställas.
6. Utan att det påverkar de undantag som kan beviljas i enlighet med artikel 4 och artikel 13 i direktiv 64/433/EEG skall slakterier vara utrustade med ett tillräckligt antal fällor, vilka skall ha skydd mot ogynnsamma väderleksförhållanden, för att djuren skall kunna uppställas på tillfredsställande sätt.
7. Förutom att uppfylla befintliga krav i gemenskapsbestämmelserna skall uppställningsarealerna ha
 - halksäkra golv som inte skadar de djur som kommer i kontakt med dem,
 - tillräcklig ventilation där hänsyn skall tas till de högsta och lägsta temperaturerna och fuktighetsgraderna som kan förväntas. När mekanisk ventilation krävs skall det finnas en reservanläggning som kan användas vid funktionsfel,
 - konstgjord belysning som är tillräckligt stark för att göra det möjligt att överse samtliga djur närsomhelst. Om nödvändigt, skall tillräcklig reservbelysning finnas tillgänglig.
 - utrustning för att, om nödvändigt, tjudra djuren,
 - tillräckliga mängder strö av passande sort så att djuren, om nödvändigt, kan övernatta i de aktuella lokalerna.

8. Om slakterierna förutom ovannämnda uppställningsarealer även har fällor utan naturligt skydd eller skugga skall lämpligt skydd mot ogynnsamma väderleksförhållanden finnas. Fällorna skall hållas i ett sådant skick att djuren inte utsätts för fysiska, kemiska eller andra hälsomässiga faror.
9. Djur som inte omedelbart efter ankomsten förs till slaktplatsen skall hela tiden ha dricksvatten tillgängligt med hjälp av lämplig utrustning. Djur som inte har slaktats inom 12 timmar efter ankomsten skall utfodras och därefter ges måttliga mängder mat med lämpliga mellanrum.
10. Djur som hålls på slakterier i 12 timmar eller mer skall uppställas och, i förekommande fall, tjudras på ett sådant sätt att de utan svårighet kan lägga sig ned. Djur som inte tjudras skall utfodras på ett sådant sätt att de kan äta ostörda.

III. Krav för djur som levereras i containrar

1. Containrar i vilka djur transporteras skall hanteras med varsamhet och får inte kastas, tappas eller vältras. Om möjligt skall de lastas och avlastas horisontellt och mekaniskt.
2. Djur som levereras i containrar med perforerad eller flexibel underdel skall avlastas med särskild varsamhet för att undgå skador. Där så är lämpligt skall djuren avlastas från containrarna en och en.
3. Djur som har transporterats i containrar skall slaktas så snabbt som möjligt. I annat fall skall de, om nödvändigt, vattnas och utfodras i enlighet med punkt II.9.

*BILAGA B***FASTHÅLLNING AV DJUR FÖRE BEDÖVNING, SLAKT ELLER AVLIVNING**

1. Djur skall fasthållas på lämpligt sätt som inte utsätter dem för onödig smärta, lidande, upphetsning, skador eller krossår.

Beträffande rituell slakt är det obligatoriskt att fasthålla nötkreatur före slakt med en mekanisk metod som syftar till att undvika smärta, lidande, upphetsning, skador och krossår.

2. Djurens ben får inte bindas ihop och djur får inte hängas upp före bedövning eller avlivning. Fjäderfä och kaniner får emellertid hängas upp före slakt under förutsättning att lämpliga åtgärder vidtas för att säkerställa att de, vid tidpunkten för bedövning, befinner sig i ett tillräckligt avslappnat tillstånd för att bedövningen skall kunna utföras effektivt och utan onödiga dröjsmål.

Fasthållning av djur i fasthållningsutrustning skall under inga omständigheter avse upphängning.

3. Djur som bedövas eller avlivas genom att ett mekaniskt instrument eller elektrisk ström appliceras på huvudet skall fasthållas i en ställning som gör att utrustningen kan appliceras och användas enkelt och exakt under en lämplig tidsrymd. Den behöriga myndigheten får emellertid beträffande hovdjur och nötkreatur bemyndiga bruk av lämpliga medel för att begränsa huvudrörelserna.
 4. Elektrisk bedövningsutrustning får inte användas som ett sätt att fasthålla eller immobilisera djuren, eller för att förmå dem att förflytta sig.
-

BILAGA C

BEDÖVNING ELLER AVLIVNING AV DJUR MED UNDANTAG FÖR PÅLSDJUR

I. TILLÅTNA METODER

A. Bedövning

1. Bultpistol
2. Bedövning genom slag
3. Bedövning med elektrisk ström
4. Bedövning med koldioxid

B. Avlivning

1. Pistol eller gevär med skarp ammunition
2. Avlivning med elektrisk ström
3. Avlivning med koldioxid

C. Den behöriga myndigheten kan emellertid tillåta dekapitering, hängning eller användning av vacuumkammare som avlivningsmetoder i samband med särskilda arter, under förutsättning att artikel 3 och de särskilda kraven i punkt III i denna bilaga efterlevs.

II. SÄRSKILDA KRAV VID BEDÖVNING

Bedövning får inte utföras om det inte finns möjlighet att avblöda djuret omedelbart efteråt.

1. *Bultpistol*

- a) Instrumenten skall vara placerade så att projektilen drivs in i hjärnbarken. Beträffande kreatur är det förbjudet att avlossa skottet i nacken.

Får och getter får skjutas i nacken om hornen förhindrar skott i pannan. I sådana fall skall skottet placeras strax bakom hornen i riktning mot munnen, och avblödningen påbörjas senast 15 sekunder efter det att skottet avlossats.

- b) Vid användning av bultpistol skall det säkerställas att bulten återgår till utgångsläget efter varje skott. Om den inte gör detta får instrumentet inte användas igen förrän det har lagats.
- c) Djuren får inte placeras i bedövningsbås om inte den person som skall utföra bedövningen är redo att göra detta så fort djuret har placerats i båset. Djurets huvud får inte fasthållas förrän slaktaren är redo att utföra bedövningen.

2. *Bedövning genom slag (concussion stunning)*

- a) Detta är endast tillåtet vid användning av ett mekaniskt instrument som utdelar ett icke-penetrerande slag mot huvudet. Användaren skall säkerställa att instrumentet placeras i ett lämpligt läge och att rätt patronstorlek används i enlighet med tillverkarens anvisningar för att uppnå en effektiv bedövning utan frakturer på kraniet.
- b) Beträffande begränsade antal kaniner där penetrerande bultar används skall detta utföras på ett sådant sätt att djuren omedelbart försätts i ett tillstånd av medvetlöshet som varar tills döden inträder, och att de allmänna bestämmelserna i artikel 3 efterlevs.

3. *Bedövning med elektrisk ström*

A. Elektroder

1. Elektroder skall placeras så att de omsluter djurets hjärna så att strömmen kan passera genom den. Lämpliga åtgärder skall också vidtas för att säkerställa en god elektrisk kontakt, särskilt genom avlägsnande av ull eller genom att huden fuktas.
2. När djuren bedövas en och en skall utrustningen
 - a) vara försedd med en anordning som mäter impedansen och förhindrar att apparaten används om kraven på minsta tillåtna strömstyrka inte kan uppnås,
 - b) avge en ljud- eller ljussignal under den tidsrymd som strömmen passerar genom djuret,
 - c) vara kopplad till en anordning som anger spänning och strömstyrka, vilken skall vara placerad så att den lätt kan avläsas.

B. Vattenbad

1. Vid användning av vattenbad för bedövning av fjäderfä skall vattennivån kunna regleras för att säkerställa kontakt med fågelns huvud.

Strömmens styrka och varaktighet skall i detta fall fastställas av den behöriga myndigheten för att säkerställa att djuret omedelbart försätts i ett tillstånd av medvetlöshet som varar tills döden inträder.

2. När fjäderfä bedövas i grupp i vattenbad skall en spänning upprätthållas som är tillräcklig för att producera en strömstyrka som bedövar samtliga fåglar.
3. Lämpliga åtgärder skall vidtas för att säkerställa en god strömgenomgång, i synnerhet god elektrisk kontakt och fuktning av denna kontakt mellan ben och bojor.
4. Vattenbaden för fjäderfä skall vara tillräckligt stora och djupa för den typ av fjäderfä som skall slaktas, och får inte svämma över vid ingången. Den elektrod som är nedsänkt i vattnet skall löpa längs hela vattenbadets längd.
5. Om nödvändigt, skall det vara möjligt att ingripa manuellt.

4. Bedövning med koldioxid

1. Koldioxidkoncentrationen vid bedövning av svin skall vara minst 70 volymprocent.
2. Den kammare i vilken svinen kommer i kontakt med gasen och den utrustning som används för att forsla svinen genom den, skall vara utformad, konstruerad och underhållas så att svinen inte skadas, bröstkorget inte sammanpressas, och att de kan stå upprätta tills de förlorar medvetandet. Det skall finnas tillräcklig belysning i framforslingsmekanismen och i kammaren för att svinen skall kunna se andra svin eller omgivningen.
3. Kammaren skall vara utrustad med utrustning som mäter gaskoncentrationen där koncentrationen är som störst och som avger en tydlig ljud- eller ljussignal om gaskoncentrationen sjunker under den nivå som krävs.
4. Svinen skall placeras i fällor eller containrar där de kan se varandra och forslas in i kammaren inom 30 sekunder efter det att de har kommit in i anläggningen. De skall forslas så snabbt som möjligt från ingången till den plats där gaskoncentrationen är som störst och vara i kontakt med gasen tillräckligt länge för att säkerställa att de förblir medvetlösa fram till dess att de avlivas.

III. SÄRSKILDA KRAV VID AVLIVNING

1. Pistol eller gevär med skarp ammunition

Dessa metoder får användas vid avlivning av olika arter, särskilt uppfött storvilt och hjortdjur, efter godkännande av den behöriga myndigheten som särskilt skall säkerställa att de används av kvalificerad personal i enlighet med de allmänna bestämmelserna i artikel 3 i detta direktiv.

2. Dekapitering och hängning

Dessa metoder får endast användas vid avlivning av fjäderfä efter godkännande av den behöriga myndigheten som särskilt skall säkerställa att de utförs av kvalificerad personal i enlighet med de allmänna bestämmelserna i artikel 3 i detta direktiv.

3. Avlivning med elektrisk ström och koldioxid

Den behöriga myndigheten får tillåta avlivning av olika arter med hjälp av dessa metoder under förutsättning att det sker i enlighet med såväl de allmänna bestämmelserna i artikel 3 som de särskilda föreskrifterna i punkt II.3 och II.4 i denna bilaga. I detta syfte skall den också fastställa strömmens styrka och varaktighet samt koncentrationen och exponeringstiden för koldioxid.

4. Vacuumkammare

Denna metod som är förbehållen avlivning utan avblödning av vissa djur avsedda för konsumtion, som tillhör arter av uppfött vilt (vaktlar, raphöhns och fasaner), får endast användas efter godkännande av den behöriga myndigheten som, utöver efterlevnaden av de krav som fastställs i artikel 3, skall säkerställa

- att djuren placeras i en lufttät kammare där ett vacuum snabbt uppnås genom en kraftig elektrisk pump,
- att ett vacuum upprätthålls till dess djuren har avlidit.
- att djuren hålls i grupper i transportcontainrar som kan placeras i vacuumkammaren, vars dimensioner skall vara avpassade för detta ändamål.

*BILAGA D***AVBLÖDNING AV DJUR**

1. När djur bedövas skall avblödningen påbörjas så snabbt som möjligt efter bedövningen och utföras på ett sådant sätt som åstadkommer snabb, ymnig och fullständig avblödning. Under alla omständigheter skall avblödningen utföras innan djuret återfår medvetandet.
2. Alla djur som har bedövats skall avblodas genom öppning av minst en halspulsåder eller ett blodkärl från vilket en sådan utgår.
Efter det att blodkärlen öppnas får ingen ytterligare rensning eller elektrisk stimulering av djuren ske innan avblödningen är avslutad.
3. Om samma person ansvarar för bedövning, fjättring, upphissning och avblödning av djuren skall denne person utföra dessa uppgifter i följd på ett djur innan de utförs på ett annat djur.
4. Om fjäderfä avblodas genom automatisk halsavskärning skall det finnas någon till hands som kan ingripa så att djuren kan slaktas omedelbart i fall utrustningen inte fungerar.

*BILAGA E***AVLIVNINGSMETODER VID SJUKDOMSBEKÄMPNING****Tillåtna metoder**

Varje metod som tillåts enligt bilaga C och som garanterar en säker död.

Den behöriga myndigheten kan dessutom, i enlighet med de allmänna bestämmelserna i artikel 3 i detta direktiv, tillåta att andra metoder används vid avlivning av de berörda djuren, under det att den säkerställer att

- det vidtas nödvändiga åtgärder för att säkerställa att djuren avlivas så snabbt som möjligt och under alla omständigheter innan de återfår medvetandet, om metoder används som inte orsakar ögonblicklig död (t. ex. bultpistol).
 - inget ytterligare görs med djuren innan den behöriga myndigheten har fastställt att de är döda.
-

BILAGA F

METODER FÖR AVLIVNING AV PÅLSDJUR

I. Tillåtna metoder

1. Mekaniska instrument med penetrerande bult som drivs in i hjärnan.
2. Injektion med en dödlig dos bedövningsmedel.
3. Avlivning med elektrisk ström som orsakar hjärtstillestånd.
4. Avlivning med koloxid.
5. Avlivning med kloroform.
6. Avlivning med koldioxid.

Den behöriga myndigheten skall avgöra vilken avlivningsmetod som är mest ändamålsenlig för de olika berörda arterna i enlighet med de allmänna bestämmelserna i artikel 3 i detta direktiv.

II. Särskilda krav

1. *Mekaniska instrument med penetrerande bult*

- a) Instrumenten skall placeras i ett sådant läge att det säkerställs att projektilen drivs in i hjärnbarken.
- b) Denna metod är endast tillåten om den omedelbart följs av avblödning.

2. *Injektion med en dödlig dos bedövningsmedel*

Bedövningsmedel får endast tilldelas i sådana doser och på ett sådant sätt att det omgående orsakar medvetslöshet följt av döden.

3. *Avlivning med elektrisk ström som orsakar hjärtstillestånd*

Elektroden skall placeras på ett sådant sätt att strömmen passerar genom djurets hjärta och med en tillräckligt hög strömstyrka för att orsaka omedelbar medvetslöshet och hjärtstillestånd. Beträffande rävar, där elektroder placeras i mun och rektum, skall emellertid ström av ett medelvärde på 0,3 ampere användas under minst tre sekunder.

4. *Avlivning med koloxid*

- a) Den kammare i vilken djuren kommer i kontakt med gasen skall vara utformad, konstruerad och underhållas så att djuren inte kommer till skada och så att djuren kan övervakas.
- b) Djuren får endast föras in i kammaren efter det att den har fyllts med en koloxidkoncentration på minst 1 volymprocent.
- c) Utströmningssgas från en motor, som är avsedd för detta ändamål, får användas vid avlivning av mårddjur och chinchillor om försök har visat att gasen
 - är tillräckligt avkyld,
 - är tillräckligt filtrerad,
 - är fri från alla irriterande ämnen eller gaser, och
 - att djuren inte förs in i kammaren förrän koloxidkoncentrationen är minst 1 volymprocent.
- d) Gasen skall vid inandning först medföra fullständig bedövning och därefter leda till en säker död.
- e) Djuren skall kvarhållas i kammaren tills dess att de har avlidit.

5. *Avlivning med kloroform*

Kloroform får användas vid avlivning av chinchillor under förutsättning att

- a) den kammare i vilken djuren kommer i kontakt med gasen är utformad, konstruerad och underhålls så att djuren inte kommer till skada och så att djuren kan övervakas,
- b) djuren inte förs in i kammaren förrän luften är mättad med kloroform,
- c) gasen, vid inandning, först medför fullständig bedövning och därefter orsakar en säker död,
- d) djuren kvarhålls i kammaren tills dess att de har avlidit.

6. *Avlivning med koldioxid*

Koldioxid får användas vid avlivning av mårddjur och chinchillor under förutsättning att

- a) den kammare i vilken djuren kommer i kontakt med gasen är utformad, konstruerad och underhålls så att djuren inte kommer till skada och så att djuren kan övervakas,
 - b) djuren inte förs in i kammaren förrän luften innehåller största möjliga koncentration av koldioxid, som skall tillföras i ren form,
 - c) gasen, vid inandning, först medför fullständig bedövning och därefter orsakar en säker död,
 - d) djuren kvarhålls i kammaren tills dess att de har avlidit.
-

BILAGA G

AVLIVNING AV DAGGAMLA ÖVERSKOTTSKYCKLINGAR OCH EMBRYON I
KLÄCKNINGSAV FALL

I. Tillåtna metoder vid avlivning av daggamla kycklingar

1. Användning av mekanisk utrustning som leder till en snabb död.
2. Koldioxid.
3. Den behöriga myndigheten får emellertid tillåta användning av andra vetenskapligt erkända avlivningsmetoder under förutsättning att de är i enlighet med de allmänna bestämmelserna i artikel 3.

II. Särskilda krav

1. *Användning av mekanisk utrustning som orsakar en snabb död*
 - a) Djuren skall avlivas med hjälp av utrustning som består av snabbt roterande mekaniskt drivna knivar eller skumgummistift.
 - b) Utrustningens kapacitet skall vara tillräcklig för att snabbt avliva alla djur även då det är fråga om ett större antal djur.
2. *Användning av koldioxid*
 - a) Djuren skall föras in i ett utrymme med högsta möjliga koncentration av koldioxid, som skall tillföras i ren form.
 - b) Djuren skall kvarhållas i utrymmet tills dess att de avlidit.

III. Tillåtna metoder vid avlivning av embryon i kläckningsavfall

1. För att omedelbart avliva levande embryon skall allt kläckningsavfall behandlas i den mekaniska utrustning som avses i punkt II.1.
2. Den behöriga myndigheten får emellertid tillåta användning av andra vetenskapligt erkända avlivningsmetoder under förutsättning att de är i enlighet med de allmänna bestämmelserna i artikel 3.